

Věc: K některým ustanovením zákona č. 259/2001 Sb.

Dne 25. července 2001 nabyt vyhlášením ve Sbírce zákonů účinnosti zákon č. 259/2001 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu ztráty Konsolidační banky Praha, státního peněžního ústavu, za rok 1999, a o změně zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění pozdějších předpisů. Zákon významně zasahuje do přechodných ustanovení zákona č. 362/2000 Sb., který s účinností od 1. ledna 2001 novelizoval zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenných papírech“), a upravuje některé otázky novelou opomenuté.

Účelem tohoto stanoviska je pojednat o některých důsledcích zákona č. 259/2001 Sb. Stranou ponecháváme spornou legislativní kvalitu textu, která výklad zákona místy komplikuje.

Část třetí

Část třetí zákona prodlužuje lhůtu, v níž jsou obchodníci s cennými papíry povinni pod sankcí pokuty, popř. odnětí licence vyhovět některým novým požadavkům zákona o cenných papírech ve znění harmonizační novely č. 362/2000 Sb., z jednoho roku na 18 měsíců. Uvedená lhůta běží zpětně od účinnosti zákona č. 362/2000 Sb. **Stávající obchodníci s cennými papíry tedy musí uvést své poměry do souladu s novelou do 1. července 2002 včetně.**

Část čtvrtá

Část čtvrtá zákona nese název „Přechodná ustanovení k částem druhé a třetí“, ve skutečnosti však jde o nové, samostatné normy, jakási dodatečně připojená přechodná ustanovení k zákonu č. 362/2000 Sb.

Bod 1.

Bod první umožňuje osobám oprávněným k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry, aby požádaly o rozšíření povolení i v případě, že dosud nenavýšily základní kapitál na požadovanou částku a nemají formu akciové společnosti se zaknihovanými akciemi.

Komise pro cenné papíry (dále jen „Komise“) **proto do 1. července 2002 včetně nebude s ohledem na dikci ustanovení při posuzování žádosti o rozšíření povolení obchodníka s cennými papíry přihlížet k tomu, zda žadatel splňuje podmínku minimální výše základního kapitálu, stanovené právní formy a podoby akcií.** Zároveň však Komise upozorňuje, že ostatní věcné předpoklady (např. risk management, vnitřní audit) bude posuzovat jako doposud (tzn. ve smyslu § 46 zákona o cenných papírech, zejména ve vztahu k rozsahu hlavních a doplňkových investičních služeb, které mají být povoleny).

Předmětné ustanovení rovněž v žádném případě nemodifikuje kontrolní a sankční pravomoc Komise, dojde-li ke konkrétním pochybením obchodníka s cennými papíry, v jejichž důsledku nebude obchodník s cennými papíry schopen dostát svým splatným závazkům.

Bod 2.

Bod druhý se zabývá podobou akcií obchodníka s cennými papíry, kterému Komise udělila povolení před účinností novely č. 362/2000 Sb., tedy problematikou, kterou citovaná novela opomněla řešit. **Ukládá obchodníkům s cennými papíry, aby ve lhůtě jednoho roku od účinnosti zákona č. 259/2001 Sb. změnilí podobu svých akcií z listinné na zaknihovanou. Lhůta uplyne dne 25. července 2002 (poslední den lhůty), tedy téměř o měsíc později než**

lhůta ke splnění ostatních požadavků podle bodu 10. přechodných ustanovení zákona č. 362/2000 Sb.

Bod 3.

Bod třetí reaguje na nedostatek přechodných ustanovení v novele č. 362/2000 Sb., která změnila seznam investičních služeb poskytovaných na základě povolení obchodníky s cennými papíry. Z dřívějších široce formulovaných ustanovení vyčlenila některé služby a upravila je jako služby zvláštní. V přechodných ustanoveních však neumožnila jejich dočasný výkon na základě dosavadních licencí do doby, než Komise udělí rozšiřující povolení.

Aby předešla škodám vzniklým v souvislosti se zánikem smluv, na jejichž základě dosud obchodníci s cennými papíry tyto služby oprávněně poskytovali, zaujala Komise stanovisko, kterým umožnila obchodníkům s cennými papíry dočasně, po nezbytně nutnou dobu do získání rozšiřujícího povolení, poskytovat tyto služby na základě již uzavřených smluv dále. Uzavírání nových smluv však Komise podmínila udělením příslušného veřejnoprávního oprávnění (viz též dále).

Zákon 259/2001 Sb. vyřešil nedostatek původního přechodného ustanovení, pokud jde o obhospodařování individuálních portfolií zákazníků. Obchodník s cennými papíry, který tuto činnost vykonával na základě povolení uděleného podle § 45 zákona o cenných papírech ve znění účinném do 31. 12. 2000, je oprávněn v této činnosti pokračovat až do rozhodnutí Komise o jeho žádosti o udělení povolení k výkonu činnosti podle § 8 odst. 2 písm. d) zákona o cenných papírech podané nejpozději do 90 dnů ode dne účinnosti tohoto zákona.

Od 25. července 2001 tedy mohou obchodníci s cennými papíry, kteří oprávněně poskytovali službu odpovídající stávajícímu vymezení obhospodařování individuálních portfolií instrumentů kapitálového trhu před 31. prosincem 2000, v této činnosti pokračovat až do 23. října 2001 včetně (lhůta 90 dnů od účinnosti zákona), případně do rozhodnutí Komise, jestliže do uvedeného data podají, popř. již před účinností zákona podali žádost o udělení povolení k této činnosti.

Komise upozorňuje, že poskytování uvedené investiční služby od účinnosti novely zákona o cenných papírech provedené zákonem č. 259/2001 Sb. bez ohledu na právní základ podnikatelského oprávnění (v daném případě je jím zákon sám) podléhá státnímu dozoru Komise se všemi důsledky z toho plynoucími.

Jelikož posuzovaný zákon explicitě umožnil obchodníkům s cennými papíry poskytovat investiční službu obhospodařování individuálních portfolií, aniž obdobným způsobem naložil s dalšími činnostmi, které zákon č. 362/2000 Sb. opomněl řešit, na které se tedy vztahoval zmíněný výklad Komise, je Komise nucena výkladem a contrario dospět k závěru, že **s účinností od 25. července 2001 nadále nelze tyto investiční služby ani po přechodnou dobu bez platné licence poskytovat (týká se to zejména investiční služby podle § 8 odst. 3 písm. c) zákona o cenných papírech - poskytování úvěrů nebo půjček zákazníkovi za účelem provedení obchodu s investičními instrumenty). I kdyby obchodník s cennými papíry plnil smlouvy uzavřené před 31. prosincem 2000, dopustil by se závažného správního deliktu, který hodlá Komise důsledně postihovat.**

S ohledem na povinnost obchodníka s cennými papíry jednat vůči zákazníkům s odbornou péčí a vzhledem k poslání Komise přispívat k ochraně a rozvoji tuzemského kapitálového trhu však **Komise předpokládá, že obchodník s cennými papíry ukončí, popř. přeruš**

poskytování výše uvedených služeb takovým způsobem, který nepovede k poškození zákazníka. Tento závěr platí, i kdyby si splnění tohoto požadavku mělo vyžádat provedení omezeného počtu zcela nezbytných úkonů, které by samy o sobě mohly naplnit znaky neoprávněného poskytování investiční služby, bez jejichž provedení by však zákazník obchodníka s cennými papíry mohl přijít k vážné újmě.

Striktně právně by stejné zásady ohledně normativního významu novelizujícího ustanovení zákona č. 259/2001 Sb. mělo platit pro výkon činnosti asset management ve vztahu k období před 25. červencem 2001. Jestliže zákonodárce více než půl roku po účinnosti harmonizační novely jednoznačně konstatuje, že výkon uvedené činnosti je od účinnosti nového zákona oprávněný, automaticky a contrario normuje, že její předchozí výkon bez podobného ustanovení zákona odporoval (kdyby tomu tak nebylo, změnu by neschvaloval – v tomto ohledu nelze podceňovat normativní význam právní normy v širším kontextu).

Komise by tak zřejmě měla všechny subjekty, kterým dosud umožnila na základě extenzivního výkladu zákona dočasný výkon novelou dotčených služeb, za tuto činnost zpětně postihnout. S ohledem na mnohokrát judikovaný požadavek předvídatelnosti správní sankce a princip dobré víry ve veřejném právu však Komise tímto způsobem postupovat nebude.

To však neplatí pro činnost, na kterou se ani před účinností zákona č. 259/2001 Sb. nevztahovala přechodná tolerance Komise, tj. především uzavírání nových smluv o poskytování služby asset management. **Jestliže kdokoli v období mezi 1. lednem 2001 a 25. červencem 2001 poskytoval investiční službu podle § 8 odst. 2 písm. d) zákona o cenných papírech na základě smlouvy uzavřené ve stejném období, činil tak protiprávně**, na což Komise mnohokrát výrazně upozorňovala. Dodatečné přechodné ustanovení zákona č. 259/2001 Sb. nemíří do minulosti - takový postup by odporoval obecně platným zákazům pravé zpětné účinnosti (retroaktivity) právní normy. Nic na tom nemění ani poněkud zavádějící formulace „pokračovat“ v textu ustanovení. Její význam nespočívá v „legalizaci“ dosavadních protiprávních jednání, nýbrž v naznačení kontinuity (proto přechodné ustanovení) s obdobími před 31. prosincem 2000, na které ostatně formulace navazuje. Nejde tedy o legální pokračování v ilegální činnosti před účinností novely, jak bývá nesprávně interpretováno.

Obdobně bude Komise přistupovat i k poskytování ostatních investičních služeb nedotčených přechodnými ustanoveními zákona 362/2000 Sb. ani dodatečně zákonem č. 259/2001 Sb. (zejména investiční služby podle § 8 odst. 3 písm. c) zákona o cenných papírech - poskytování úvěrů nebo půjček zákazníkovi za účelem provedení obchodu s investičními instrumenty), pokud k němu docházelo v období mezi 1. lednem 2001 a 25. červencem 2001. Jestliže kdokoli poskytoval uvedené investiční služby na základě smluv uzavřených ve stejném období, dopustil se správního deliktu postižitelného na základě příslušných ustanovení zákona o cenných papírech.

Prezídium Komise schválilo dne 2. srpna 2001.

**Kontaktní osoba: Mgr. Lenka Novotná, tel. 21096388,
Ing. Daniel Melichar, tel. 21096212.**